

Beérek Pestre a II/A, az M0-s meg az M3-as vonalán. Hatalmas üzletközpontok épülnek, az első piros lámpánál odajön hozzám egy szakállas hajléktalan egy madzagon vezetett kutyával. Veszek tőle egy hajléktalan újságot, odaadom neki az egyik üveg szlovák sört, azután elköszönünk egymástól, mert már dübörög mögöttem a gépkocsíáradat.

Hogy miben reménykedem az új Európa küszöbén:

– hogy lesznek még Mária Teréziák, akik új egyetemeket alapítanak Kelet-Európa diákjainak

– hogy a pusztavacsi vadászati kultúra emlékeit egy pusztavacsi kastélyban is megtekinthetjük majd

– hogy a szlovákiai magyarokat meg

a magyarországi szlovákokat senki sem fogja többé a nemzeti identitásuk feladására készíteni

– hogy születnek még Széchenyi Zsigmondok, hogy a különböző népek, emberek és kultúrák megismerésével egy még tökéletesebb kultúrát hozzanak létre

– hogy a cigányok nemcsak segélyre váró etnikumok lesznek, hanem a zenéjük újra a reneszánszát éli majd.

– hogy többé nem államosítják senki maga építette üzemét

– hogy cégünk gyorslakóházakat építhet majd Szlovákiában, Ausztriában, Csehországban és más európai országban is

– hogy a tölgyeseinket az unokáink újra fogják ültetni, és átérzik az emlé-

kek, a hagyományok megőrzésének fontosságát is

– hogy a hajléktalanok feje fölé hajlék kerül majd, és hogy a szlovák meg a magyar sörrel is egymás egészségére koccinthatunk

– hogy egy kicsit jobban, meg biztonságosabban fogunk élni, és őszintén szerethetjük és tisztelhetjük közeli és távoli szomszédainkat

– hogy Selmeccel újra egy hazába kerülünk

– hogy a fák és az emberi gyökerek újra egymásba fonódnak majd

– hogy minden erdészkegélőnek jut tisztas munká, a munkájáért pedig megbecsülés és tisztas megélhetés

Reménykedjünk! Jó szerencsét!

Dr. Czerny Károly

Konszenzuskeresés a jövő erdeiért

Bizonyosság, biztonság, állandóság – talán nem is vágyik az emberek többsége jobban másra. Miközben az Élet (a természeti, a társadalom, egy ágazat vagy az egyén élete) nehezen kiszámítható, folytonosan változó, tehát bizonytalansággal áthatott.

Ennek leküzdésére hatalmas erőket mozgósítunk, és a káosz megelőzésére többféle technikát dolgoztunk ki, csak példászerűen, mint a jövőkutatás, előrejelzések, statisztikai trend és egyéb számítások és főként a különféle tervezések és programok készítése. A ráfordított horribilis költségekhez képest sokszor csekély hatékonysággal, de mégis bizonyos megnyugtató biztonságot így elérve. A tervezés, prognosztizálás folyamatos tevékenység, hiszen az idő múlásával az eredmények amortizálódnak, nem is beszélve az ún. előre nem kalkulálható, váratlan helyzetekről, tényezőkről.

Az eddigi általános bevezetés talán nem tűnik feleslegesnek, ha az erdészeti ágazat jelenlegi problémáira gondolunk.

Jól időzítetten, ütemezetten, nagy és tekintélyes szakértői gárda munkájával, társadalmi és szakmai viták fázisai után elkészült a Nemzeti Erdőstratégia és Nemzeti Erdőprogram (NES–NEP). Benne (az ún. Fehér Könyv 3.3 pontjaként) külön fejezet foglalkozott, figyelt az erdőgazdálkodásban előforduló konfliktusokra, ellentétekre.

Mégis, most a parlamenti vita és elfogadás akadályaként, úgy érzem, hogy vészhelyzet alakult ki – mivel megszűnt az Erdészeti Hivatal, a támogatások (be-

leértve az erdőtelepítések támogatását is) drasztikusan visszaestek, az erdőkezelés kérdése ágazatok közötti konfliktust generált – minden szervezés, előrelátás dacára.

Miért?

Az erdő nem változott meg ilyen gyorsan. Annak minden sokszínűségét, változatosságát, összetettségét elemezték, figyelembe vették.

A tervező szakgárda nagy gondossággal járt el, a legkorszerűbb módszerekkel dolgozott. Talán egy oldalt nem kezeltek elég súllyal, nem készült rá negatív forgatókönyv, nem számítottak arra, hogy az ágazat társadalmi környezete ennyire változik, ilyen mértékben elbizonytalánosodik.

A helyzet kialakulásában és kezelhetőségében is a humán faktor játssza a főszerepet. Hasznosítható tanulságokkal szolgálhat ezért *dr. Kappéter István*: Az emberiség képes jóra változtatni a világot című könyve (Püski Kiadó, Bp. 2003).

A mű átfogóan tárgyalja a jövőkutatás problémáit, főként pszichikai meghatározottsággal és megalapozottsággal keresve a megoldásokat.

Számunkra is iránymutató néhány tételét idézve a bevezetőből:

„Elsősorban arra kell irányulni az emberi gondolkodásnak, hogy megtaláljuk a legjobb módokat, hogy az ember alkalmazkodjon a természet adottságaihoz.” (15. o.)

„A világ vezetőinek többsége jót akar, de nagyrészt nem tudatos okokból azt érzi legfontosabbnak, hogy legyőzze azokat, akik másként akarnak jót, mint ő

és társai, és nem veszi észre, hogy ezzel többet árt, mint használ.” (16. o.)

„A jövőkutatók nem azzal az egyetlen jövővel foglalkoznak, ami lesz, hanem azzal a sok lehetőséggel, amik bekövetkezhetnek.” (17. o.)

Az erdészszakma mondhatnánk folyamatosan a jövőben való gondolkodásban él (jövőorientált), hiszen az erdő a megtestesült múlt, jelen, jövő. Még néhány szempont a műből, későbből:

„az alternatív lehetőségek vizsgálata, váratlan balesetre felkészülés” (256. o.)

„az erőltetett optimizmus félrevezető” (259. o.)

„rá kell vezetnünk mindenkit, hogy hasznosabb az együttműködés, mint a győzelem” (260. o.)

„a kellemetlen következtetésekkel szembe kell nézni” (269. o.)

Még egy közhasználatú fogalomról:

„A 'fenntartható fejlődés' ('sustainable development') eszméjén is túl kell haladni. Az ember jövőterve csak a természetbe való szerény beilleszkedés lehet.” (311. o.)

Végül, mivel hamarosan itt van az EU-hoz való csatlakozásunk napja, idézek még dr. Kappéter István munkájából egy erre vonatkozó gondolatot is:

„Az EU-ban is akad egyformásító törekvés, de növekszik az autonómia tisztelete. Európában a sok kis ország nagyon ad önállóságára. Remélhető, hogy az Európai Unió jó példája marad annak, hogyan lehet a nagyon különböző elképzelésű népeket harmonikus egy-egyben összefogni.” (312. o.)

Lapunk idei januári számában tudósít a természetvédelem és az erdészet egymásnak feszüléséről, de a Szeniorok Tanácsának közleményében a feszültség feloldásához is megtaláljuk az alapokat.

Kellő önvizsgálattal, önkritikával, szerénységgel, emberséggel közelítve egymáshoz a kölcsönös minimális kompromisszumok árán elérhető a konszenzus, ami nélkül szerintem nincs NES–NEP.

Ebből kiindulva és az előzőek szellemében a magam „tanuló-szenior” vázlatos víziója:

A „másként látáshoz” szükséges kísérleti, tudományos vizsgálatokhoz alkalmas mintaterületeket a természetvédelem az ország egész területén – hogy minden erdőtípus képviselve legyen – kijelöli a védett területeiből, amelyet az erdészet, gazdálkodásra átad számukra. Kb. 2-3 ezer ha, a védő övezetekkel együtt is elég lehet, hiszen rendelkezésre állnak ehhez a kísérletezéshez a már eddig a természetvédelem által kezelt részek is.

A kijelölt területeken a munkálatoikat, erdőfelújításokat a természetvédelem, a nemzeti parkok végezhetik, amelyhez az illetékes (átadó) erdőgazdálkodó szervek minden segítséget megadnak, korrekt, non-profit elszámolás alapján.

A természetvédelem megkezdi a védett területeinek felülvizsgálatát a valódi, dokumentálható védelmi szükségleteknek megfelelően.

Közösen dolgoznak a NES–NEP ismertetésekor (V. rész) (EL, 2003. november) felsorolt, a társadalomtól az erdészetnek járó ellentételezések elfogadható mértékének megállapításán.

Továbbá közösen munkálkodnak – csak a vadgazdálkodókkal, a vadászokkal együtt lehetséges végrehajtással, hiszen az ő (és főleg a természetben, erdőben élő vadé) érdekük is – a túlszaporodott vadlétszám visszaszorításán.

Az általam előzőekben felsorolt, több feszültség feloldását is elősegíthető összefogással mutassunk példát alulról, a szakmánkon és a testvér-szakmánkon belüliek a választott vezetőinknek.

Így eljuthatnak hozzájuk a szenvedő zseni költőnk (József Attila) ifjan is bölcs tanításai:

„Ti jók vagytok mindannyian,
miért csinálnátok hát rosszat?”

Csuka Imre
ny. erdőmérnök

Környezet- és Természetvédő szervezetek XIV. Országos Találkozójának állásfoglalása erdeink kívánatos kezeléséről

Debrecen, 2004. március 28.

Az Országos Találkozó résztvevői erdeink megőrzése és jövőben kívánatos kezelése érdekében, fenntartva és megerősítve a 2003. évi állásfoglalásukat, felkéri az Országgyűlést, a Kormányt, az illetékes hivatalokat és intézményeket az alábbi intézkedések megtételére:

– Továbbra is fenntartjuk azon álláspontunkat, hogy az állami erdőterületek maradjanak tartós állami tulajdonban, ezeket ki kell vonni a profitorientált gazdálkodás alól. A védelmi és a közjóléti funkciók érvényesítése érdekében megfelelő kezelő szervezet kialakítását tartjuk szükségesnek.

– El kell terjeszteni a szakirányú oktatásban és gazdálkodásban a folyamatos erdőborítást biztosító módszereket.

– Követeljük a hatályos jogi szabályozás módosítását annak érdekében, hogy a nem védett erdőkben lehetővé váljon a védett természeti értékek megőrzése, valamint károsításuk büntethetősége.

– Nem védett területen az erdőtulajdonosnak legyen joga afelől dönteni, hogy akar-e erdeiben gazdálkodási célú tevékenységet folytatni.

– Védett területen lévő erdőkben szűnjön meg a gazdálkodási kényszer! A védett területek területegységre (erdőrészletre ill. helyrajzi számra) vonatkozatható természetvédelmi kezelési terveit mielőbb el kell készíteni, mivel ezeknek hatályba kell lépni ahhoz, hogy a védett erdők elsődleges rendeltetésüknek, a védelemnek meg tudjanak felelni.

– Meg kell teremteni a természetvédelmi korlátozás miatti kompenzáció megoldásának és megvalósításának intézményrendszerét, feltételeit és anyagi háttérét.

– Az erdők kezelését ágazati érdekek feletti szempontok szerint kell szabályozni és megvalósítani. Ennek érdekében az erdőkkel kapcsolatos hatósági szakigazgatási tevékenység egységesen az erdők közjóléti és védelmi funkcióját jobban reprezentáló környezetvédelmi mért felelős tárcához tartozzon.

– Az erdőtelepítési támogatásoknál figyelembe kell venni a leendő állományok közjóléti, tájképi és természetvé-

delmi értékét is, és a támogatások nem csak a telepítések ráfordítási költségeihez igazodjanak.

– Meg kell szüntetni a nem őshonos, ill. tájidegen fafajú ültetvények telepítése és a természetkárosító erdőtelepítési és felújítási technológiák (pl. tuskózás, teljes talaj-előkészítés) állami finanszírozását, és az így felszabaduló pénzeszközökből természetvédelmi és közjóléti célokat is ellátó erdők létrehozását kell támogatni.

– Jogi eszközökkel is védeni és támogatni kell a természetes beerdősülési folyamatokat, ahol egyéb természetvédelmi érdekek ezáltal nem sérülnek.

– Követeljük erdeink létét veszélyeztetett túlszaporított nagyvadlétszám csökkentését és a természetes vadeltartó képességet alapul vevő vadászati tervek kialakítását, a táji vadgazdálkodás megvalósítását.

– Az erdőállományokra vonatkozó adatok számítsanak közérdekű információnak. A helyi lakosság, és a civil szervezetek, önkormányzatok számára tegyék lehetővé, hogy beleszólhassanak táji környezetük, így az erdők sorsának alakulásába.

Európa őslénytani öröksége

A paleontológiai (ősállattani, ősnövénytani) kőületek megőrzése legalább olyan fontos feladat, mint az élővilág ritkuló tagjainak védelme. Egy kontinens, ország vagy táj geológiai kialakulásának lenyomatai ezek, ezért értékesek. Sajnos a kereskedelmi érdekek miatt sokfelé megbontották ezeket, nem egyszer a gyűjtőszendvedély is hozzájárult fogyatkozásukhoz. A károk további fokozódásának megakadályozására Európai Paleontológiai Szövetséget (EPA) alakítottak, amelyben mintegy 400 szakértő próbálkozik a feladat megoldásával. Védelmükre nekünk, természetgondozó erdészeknek is, figyelniünk kell!

(NATUROPA, 2003. 99. sz. 9–11. o.)

Dr. Szodfridt István